

BİR İKTİDAR VE MEŞRULAŞTIRMA ARACI OLARAK FLÖRT ŞİDDETİ: MUĞLA KÖTEKLİ MAHALLESİ ÖRNEĞİ¹

DATING VIOLENCE AS A MEDIATOR OF POWER AND SYSTEM JUSTIFICATION: THE CASE OF KÖTEKLİ DISTRICT IN MUĞLA

Sergender Sezer², Ramazan Ertel³, İpek Ertel⁴

ÖZ

Bu makale, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde Merkez Kampüste öğrenim gören veya yeni mezun olmuş, Köteklili Mahallesi'nde ikamet eden erkek ve kadın öğrenciler arasında yapılan araştırmadan elde edilen verilere dayanılarak hazırlanmıştır. Kasım 2018-Mart-2019 tarihleri arasında yapılan araştırmada 583 kişilik kadın ve erkek örneklem grubuna ulaşılmıştır. Veriler, Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ve Sistemi Meşrulaştırma Ölçeğinden de faydalanarak hazırlanmış 128 soruluk bir soru formu ile derlenmiştir. Araştırmanın kuramsal çerçevesini Sistemi Meşrulaştırma, Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik ve Feminizm kuramları oluştururken yöntemsel yaklaşım olarak Feminist Yöntem uygun görülmüştür. İnsanlığın tarihteki değişim ve gelişim süreçlerinde temel aktörlerden biri olmayı başaran şiddet olgusu, günümüz modern toplumlarında bile büyük sorunlar arasında gösterilirken, ülkemizde de temel sorunlar içinde yerini korumaktadır. Şiddetin oldukça fazla türü vardır, bunlardan biri de birden çok şiddet türünü içinde barındıran flört şiddetidir. Flört şiddeti, özellikle üniversite ortamlarında, zamanlarının çoğunu veya tamamını ailelerinden uzakta geçiren genç bireylerin sorunlarından biridir. Kimi zaman dile getirilmeyen, kimi zaman farkında bile olunmayan bu sorun, gençler açısından ciddi sonuçlar doğurabilmektedir. Çoğunlukla erkeklerden kadınlara doğru olan bu şiddet türü, kimi zaman kadınlardan erkeklere de yönelebilmektedir. Ancak buna rağmen erkeklerin uyguladığı şiddet türleri çok daha görünürdür ve etkileri bakımından çok daha travmatik olabilmektedir. Bu nedenlerle flört şiddeti özünde bir iktidar ve sistemi meşrulaştırma aracı olarak varlığını sürdürmektedir. İktidar kavramının araştırmadaki kullanımını ataerkil bir anlama tekabül etmektedir. Sistemi meşrulaştırma ise, ataerkil sistemin meşrulaştırılmasını ifade etmektedir. Bu bağlamda bakıldığında; sistemi meşrulaştırma kuramı, sistem, bireylerin aleyhine işliyor olmasına rağmen, bireylerin sistemin sürdürülebilirliğine nasıl ve ne şekilde aracılık ettiklerinin psikolojik ve toplumsal mahiyetini sorgulamaktadır. Makalede, bireylerin flört şiddetine ilişkin tutumları, davranışları ve sistemi meşrulaştırma düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırılması ve bu ilişkilerin altında yatan sosyal, ekonomik, psikolojik, coğrafi ve kültürel faktörlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre hem flört şiddetine ilişkin tutum ortalamalarının hem de sistemi meşrulaştırma düzeyine ilişkin tutum ortalamalarının cinsiyete ilişkin değerlerinde kadın ve erkek bireyler arasında anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen nispeten erkek bireylerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak elde edilen bu veriler göstermektedir ki erkek bireyler düşmanca cinsiyetçi kalıpların etkisinde flört şiddetini daha fazla meşrulaştırma eğilimindedir. Bir saha araştırması sonucu gelişen bu makale ile Türkiye'de kimi akademisyenlerce çalışılsa da henüz yeterli düzeyde literatüre ulaşılamayan flört şiddeti literatürüne katkı sunması öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sistemi meşrulaştırma, çelişik duygulu cinsiyetçilik, flört şiddeti, toplumsal cinsiyet, feminizm, iktidar, tahakküm.

¹ Bu makale, 19-21 Eylül 2019 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilen 9. Ulusal Sosyoloji Kongresi'nde sözlü olarak sunulan ve özeti yayınlanan bildirinin geliştirilmiş ve düzenlenmiş halidir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü. sergender@gmail.com

³ Doktora Öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü. ramazanertel@hotmail.com

⁴ PDR Lisans Mezunu. ipekertel93@gmail.com

ABSTRACT

This article is based on the data obtained from the research conducted between male and female students studying at the Main Campus of Muğla Sıtkı Koçman University or recently graduated living in Kötekli District. 583 male and female sample groups were reached in the study conducted between November 2018 and March 2019. In the research, both The Attitudes towards Dating Violence Scale and System Justification Scale which consist of 128 question in total were used to obtain the data. While the theoretical framework of the research constituted the system justification, hostile sexism and feminism theories, Feminist method considered appropriate as a methodical approach. The phenomenon of violence, which is one of the main actors in the processes of change and development in human history, is still one of the major problems in today's modern societies, and it continues to be one of the main problems in our country. Furthermore, there are many types of violence, and one of them is dating violence that includes more than one type of violence. Dating violence is one of the problems of young individuals who spend most or all of their times away from their families, especially in university environments. Also, this problem, which is sometimes not mentioned and sometimes not even aware, can have serious consequences for them. Moreover, this type of violence, mostly from men to women, can sometimes go from women to men. However, the types of violence inflicted by men are much more visible and can be much more traumatic in terms of their effects. Therefore, dating violence essentially continues its existence as a means of power and system justification. The use of the term "power" in research corresponds to a patriarchal meaning, and "the justification of the system" means justifying of the patriarchal system. In this context; system justifying theory questions the psychological and social nature of how and how individuals mediate the sustainability of the system, although the system works against individuals. In the article, it is aimed to investigate the relationship between individuals' attitudes towards dating violence, their behaviors and levels of justifying the system, and to identify the social, economic, psychological, geographical and cultural factors underlying these relations. Even if some academics studied on the dating violence, but not yet reached a sufficient level in literature. According to the findings, it was found that the average scores of male individuals were higher, although there was no significant difference between male and female individuals in terms of their attitudes towards dating violence and their attitudes towards the level of justifying the system. However, these data show that male individuals tend to more justify dating violence under the influence of hostile sexist patterns. So, with this article, resulting from a field research, it is expected to contribute to the literature on dating violence in Turkey.

Keywords: System justification, hostile sexism, dating violence, gender, feminism, power, domination

1. GİRİŞ

Araştırmanın temel problemini flört şiddeti olgusu oluşturmakla birlikte kuramsal çerçevesini ise Sistemi Meşrulaştırma, Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik ve Feminizm kuramları oluşturmaktadır. Bu makalede flört şiddeti üzerinden Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi sayesinde tarım ve hayvancılığa dayalı ekonomiden tamamen öğrenci eksenli bir ekonomiye ve 40 bin nüfuslu küçük bir şehre dönüşen Kötekli Mahallesi'nde yaşayan öğrenciler arasında nasıl bir iktidar ve iktidarı meşrulaştırma aracı olarak kullanıldığı üzerine odaklanılmıştır. Araştırmada Kötekli mahallesine odaklanılmasının nedeni üniversitenin ana kampüsünün bu mahallede yer alması ve dolayısıyla örneklemimizi oluşturan üniversite öğrencilerinin Kötekli Mahallesi'nde ikamet etmesidir. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkiler ve gelişimi birçok araştırmaya konu olmuştur (Buehler ve Wells, 2003, ss. 452-458). Ancak romantik ilişkinin tanımını en kapsamlı bir şekilde Collins yapmıştır. Collins'e (2003, ss. 1-24) göre romantik ilişki partnerlerin karşılıklı olarak rıza gösterdikleri ve kabul ettikleri ilişki olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca duygusal olarak yakın ilişkilerin geç ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde bireylerin gelişimi için önemli bir etken olduğu söylenmektedir. Romantik ilişki kurmak isteyen bireylerde üç ana gelişim de beraberinde gözlemlenmektedir: Yegane bir kimlik oluşumu, ilişki becerilerinin gelişmesi ve karşı cinsle yakınlık kurma isteği ve cinsel istek ve dürtülerle sağlıklı başa çıkma isteğinden oluşmaktadır. Ayrıca üniversite yıllarında yaşanan romantik ilişkilerde de gençler kendi kimliklerini kaybetme korkusu

yaşamaksızın apaçık ve ilerlemeci bir şekilde partnerleri ile ilişkilerini sürdürme eğilimi gösterirler (Erikson,1968, ss. 91-135). Buna ek olarak üniversite ortamının, gençlerin daha fazla sosyal faaliyetler içinde bulunmak istemeleri sebebiyle sosyal gelişimlerini destekleyici bir rolü olduğu söylenmektedir. Bu bağlamda üniversite döneminde kurulan romantik ilişkilerin sosyalleşmeyi ve sosyal gelişimi artırıcı olduğu yapılan araştırmalarla desteklenmektedir (Hamacı ve Esen-Çoban, 2010, ss. 300-304). Buna göre romantik ilişkiler, gençlik döneminde bireylerin hem duygusal hem de sosyal gelişimleri açısından önemli kazanımlar elde etmesinde önemli yer tutar (Furman ve Brown, 1999, ss. 99-290). Ancak bireylerin dünyasına giren romantik ilişkilerin algısı cinsiyete, aile ortamlarına, içinde bulunduğumuz kültüre göre değişiklik göstermektedir (Bugay ve Çok, 2015, ss. 15-19). Dolayısıyla romantik ilişkilerin olumlu ve geliştirici yönlerinin yanı sıra zaman zaman bozucu ve bireylere zarar verici yönlerinin olduğu da gerçektir. Ne yazık ki bireyler ilişki sürecinde şiddetle karşı karşıya kalabilmekte ve hatta bireylerin zararlı yönde gelişmelerine zemin hazırlamakla birlikte istismara uğrama ve uğratma olarak gün yüzüne çıkmaktadır (Bugay ve Çok, 2015, ss. 15-19). Özellikle kadınlar açısından bakıldığında, ataerkil sistemin kadınlar açısından ortaya çıkardığı baskı ve kısıtlamalar romantik ilişkilerde daha fazla travmatik deneyimler yaşamalarında etkili olabilmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. BİR ŞİDDET TÜRÜ, İFADE BİÇİMİ VE İKTİDAR ARACI OLARAK FLÖRT ŞİDDETİ

İnsanlığın var oluşundan itibaren şiddet kavramı da toplumsal bir olgu olarak sosyal gerçekliğin parçalarından biri haline gelmiştir. İnsanın toplumsallaşıp, iktidar alanını genişletmeye başlamasıyla birlikte şiddet olgusu, çeşitli formlarda boyut değiştirmeye başlamıştır. Sert ya da güç anlamına gelen Latince “violentia” kelimesinden türeyen şiddet kavramı, güç kullanma ya da kötü muamele etmek olarak tanımlanmaktadır (Danık, 2000, ss. 69-76). Dünya Sağlık Örgütü (WHO) şiddeti, “fiziksel güç veya otoritenin istemli olarak bir tehdit ya da gerçeklik biçiminde başka birisine karşı uygulanması sonucu maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” şeklinde tanımlamıştır (World Health Organization, 2002, s. 5). Fiziksel, sözel, cinsel, duygusal ya da psikolojik boyutlarda ifade edilen şiddet olgusuna ilişkin olarak asıl üzerinde durulması gereken soru ise “şiddeti ortaya çıkaran sebepler nedir?” sorusudur. Ataerkil toplum yapısının doğurduğu bir şiddet türü olarak flört şiddetini ortaya çıkaran ve yine ataerkil sistemden kaynaklanan sebepler, bu araştırmanın ana problemini oluşturmaktadır. Kadını ikinci plana iten hiyerarşik bir sistem olan ataerkil sistemin eşitsiz yapısı flört şiddetinin de temel sebeplerinden biridir.

Ataerkil ya da patriarka sözcük anlamı ile baba otoritesi, baba hakimiyeti anlamına gelmektedir. İçeriğinde erkek iktidarını barından sözcük kadınların erkekler karşısından edilgenliğini vurgulamaktadır. 19. yüzyıldan önce patriarkaları

ilk aile reisleri olarak kabul eden kutsal metin yazarlarının kullanımının izinde, patriarka ve patriarkalar kilise babalarını adlandıran terimlerdi. patriarka, 1970’lerden sonra feminist çevrelerce eleştirilerek kadınların erkekler karşısındaki dezavantajlı konumunu ifade eden sistemin genelini tanımlamak için kullanılmaya başlayan terim olmuştur (Hirata vd, 2009, ss. 81-278). Patriarkal düzenin egemenliği bizi toplumsal cinsiyet kavramına götürmektedir. Cinsiyet bireyin biyolojik olarak kadın ya da erkek olma niteliklerini ifade ederken, toplumsal cinsiyet ise kültürel olarak tanımlanmış belirli rol ve sorumluluklardan meydana gelen cinsiyet kalıbını ifade etmektedir. Başka bir ifade ile cinsiyetin toplum tarafından tanımlanarak, ona yüklenen anlam, rol ve sorumlulukları ifade etmektedir (Lindsey, 1990, ss. 1-5). 1970’li yıllarda toplumsal cinsiyet kavramını sosyoloji disiplinde yer almasını sağlayan Ann Oakley (2005, ss. 97-125), “Sex, Gender and Society” adlı kitabında kültürel olarak yapılandırılan cinsiyet kavramından bahsederek, toplumsal cinsiyet kavramını işaret etmiştir. Feminizmin öncü isimlerinden olan Simon De Beauvoir ise patriarkal düzenin doğurduğu toplumsal cinsiyet olgusuna kadına karşı geliştirilen tutum ve davranışların rutinleşmesi açısından bakarak, en özgür kadın bireylerin dahi bu rutinleşmiş kalıplara maruz kalabileceğini ve bilinçli olsun ya da olmasın patriarkal ideolojinin pençesine düşebileceğini ifade etmektedir (Arat, 1995, ss. 147-165).

Patriarkal ideoloji, toplumsal cinsiyet olgusu üzerinde önemli belirleyici bir rol oynamasına rağmen, bireylerin eylemleri ile süreklilik kazanan bir olgudur. Başka bir ifade ile patriarkal ideoloji

tek taraflı olarak toplumsal cinsiyete nüfuz eden bir olgu değildir. Gündelik yaşam içerisinde bireylerin tutumları, düşünceleri ve eylemleri sonucunda yeniden üretilerek sürdürülebilir kılınan bir sürece sahiptir. Bu durum yapı-fail ilişkisine benzer bir durumu ifade etmektedir. Yani yapının failden bağımsız olmadığı, failin zihinsel süreçleri ve eylemleri sonucunda inşa edilmesi ve süreklilik kazanmasıdır. Ataerkil ideoloji ve toplumsal cinsiyet arasındaki ilişki de böyle bir ilişkidir. Butler, patriarkal ideolojiye ilişkin analizinde bu durumu şöyle ifade etmektedir:

“Ritüel niteliğindeki başka toplumsal dramalar gibi toplumsal cinsiyet aksiyonu da tekrar edilen bir performansı gerektirir. Söz konusu tekrar, hâlihazırda toplumsal olarak tesis edilmiş bir dizi anlamın aynı anda hem yeniden icrası hem de yeniden deneyimidir; ayrıca meşrulaştırılmasının sıradan ve ritüelleştirilmiş biçimidir. Belli bir toplumsal cinsiyet stiline uyararak bu imlemleri icra eden bedenler bireysel bedenler olsa da, bu eylem kamusal bir eylemdir. Bu eylemin zamansal ve kolektif boyutları vardır, kamusal nitelikleri de önemsiz değildir” (2010, ss. 229-230).

İçselleştirilen kalıplar aracılığı ile ataerkil ideolojinin egemenliği perçinlenir ve toplumsal cinsiyete ilişkin tahakkümü meşrulaştırılır. Bu içleştirme durumu, failin tüm alanlarını kapsadığı andan itibaren, ataerkil ideolojinin yeniden üretiminin önü açılmış olur. Bu bağlamda ataerkil ideolojinin meşrulaştırılarak yeniden üretimini daha derinlikli olarak analiz etmek açısından Bourdieu'nun habitus ve simgesel şiddet çözümlmelerine değinmek yerinde olacaktır.

Bourdieu, “yapı-fail ilişkisi çerçevesinde alan ve habitus kavramlarından bahsederek, sosyal yaşamın tecrübe edilerek, içselleştirilmesinden bahsetmektedir. Ona göre fail ve yapı arasındaki ilişki zihinsel yapılar ile toplumsal yapılar arasında gerçekleşen bir ilişkidir. Yani toplumsala ait organizasyonlar içselleştirilir ve akabinde bu organizasyonların eylemler aracılığı ile tekrar icra edilmesi ile toplumsal olan her şey yeniden üretilir” (Bourdieu, 2006, s. 158). Habitus, topluma ait yapıların içselleştirilmesi sonucunda faileri içeriden kontrol eden bir mekanizma olarak çalışır. Failler habitusun daimi yatkınlıkları aracılığı ile toplumsal yapıları aktif hale getirirler. Dolayısıyla habitus, bireylerin belirli ortam ve koşullarda deneyimleyerek öğrendikleri daimi zihinsel yatkınlıkları (dil, sınıf, toplumsal cinsiyet) ifade etmektedir (Tatlıcan ve Çeğin, 2007, ss. 310-315). Ataerkil ideolojiye ilişkin çözümlmelerde önemli yer tutan diğer Bourdieu'nun diğer kavramı ise “simgesel şiddet” kavramıdır. Bourdieu'a göre simgesel şiddet, şiddetin görünmez nitelikteki, naif ve yumuşak bir şeklini ifade etmektedir. Faillerin bütün alanlarına nüfuz eden sembolik şiddet, gerçekliği yeniden kuran sembolik ataerkil iktidarın sunduklarını normal, olağan algılanmasında önemli bir araç olması bakımından işlevseldir. Dolayısıyla eşitsizliklerin yeniden üretilerek, meşrulaştırılmasında önemli rol oynamaktadır (Türk, 2007, ss. 611-612). Bu bağlamda değerlendirildiğinde flört şiddeti de bir çok yönüyle simgesel şiddet olarak, sistemin meşrulaştırılmasında etkin bir şiddet türü olarak değerlendirilebilir.

Bireylerin zihinsel alanları başta aile ortamında başlayan sosyalleşme yoluyla yapılandırılarak, doğallaşma süreci başlatılır. Patriarkal ideoloji, bireylere habitusları içinde sosyalleşme yoluyla öğretilir. Faillerden toplumsal ilişkilerinde Patriarkal ideolojinin egemen kalıplarına riayet etmesi beklenir. Bu süreçte sorgulamaksızın kabul edilen bilgi formları olan “doxa”lar (kanaatler) kalıpların kabul edilerek eyleme dönüşmesinde önemli işleve sahiptirler. Bu bilgi formları habitus içinde içselleştirildikleri için mahiyeti tartışılmadığı gibi rutinleşerek geleneksel hale gelen bu bilgi formları nesilden nesile aktarılan kültürel bir miras olarak patriarkal ideoloji ve sistem yeniden üretilir (Bourdieu ve Wacquant, 2003, ss. 47-103). Failler sembolik iktidar tarafından biçimlendirilmiş gerçekliği salt gerçeklik olarak algılayarak, Patriarkal ideolojinin toplumsal cinsiyete ilişkin sınırlandırmalarını olumlu algılama eğiliminde olmaktadır. Örneğin kadınların erkelerden duydukları süslü sözlerin ardından patriarkal düzen içindeki dezavantajlı konumlarını yeniden üretmeleri basitleşir. Şiddetin yumuşak formu olarak sembolik şiddet, patriarkal sistem içerisinde gizlenmiş tahakküm ilişkilerinin ortaya çıkmasında ve gizlenmesinde işlevsel bir araç konumdadır. İleri ki bölümde değinileceği gibi bu durum sistemi meşrulaştırma kuramı içinde yer alan kurbanın yüceltilerek değersizleştirilmesi ile yakından ilişkilidir. Flört şiddeti olgusu da toplumsal bir gerçeklik olarak patriarkal ideoloji ve toplumsal cinsiyet ilişkisi çerçevesinde değerlendirilen bir şiddet türü olarak araştırmanın ana konusu konumdadır. Bu bağlamda yukarıda ifade edilen görüşlerden hareketle flört şiddeti olgusunu ortaya

çıkararak sebeplerin patriarkal ideoloji ve bu ideolojinin içselleştirilerek rutinleşmesinde saklı olduğunu söylemek mümkündür.

Flört şiddeti romantik ilişki içerisindeki bir partnerin diğer partner üzerinde kendi iktidarını kurmak, yönetmek, isteklerini yaptırmak için tehdit ve güç yoluyla baskı ve şiddet uygulaması olarak kabul edilebilir. Ayrıca flört şiddeti, yakın partner şiddetinin en özel şekli olarak tanımlanmakla birlikte halk sağlığı sorunu olarak da değerlendirilmektedir (Centers for Disease Control and Prevention, 2016; Halpern, Spriggs, Martin, & Kupper, 2009, ss. 508-516; Kann vd., 2014, ss. 1-168; Stonard vd., 2014, ss. 41-390). Ancak yapılan araştırmalar flört şiddetinin diğer şiddet türlerinden sebepleri, yaşanma şekli ve sonuçları açısından farklılık gösterdiğini belirtmektedir. Bunun sebepleri arasında flört şiddetini uygulayan ve şiddete maruz kalan partnerler tarafından çoğunlukla farkında olunmaması gösterilmektedir. Diğer önemli bir sebebi ise flört şiddetine maruz kalan bireylerin bu şiddet karşısında ne yapacaklarını bilmemesi ve bunu partneri tarafından sevgi göstergesi olarak algılıyor olmaları düşünülmektedir (Aslan vd., 2008). Bu durumun yaratılmasında ataerkil sistemin kendi devamlılığını sağlamak için oluşturduğu toplumsal cinsiyet algısına uygun çocuk yetiştirme kültürünün etkisi çok büyüktür.

Flört şiddeti, fiziksel (fiziksel olarak partnere zarar verme), cinsel (zorla öpme, okşama, zorla cinsel ilişkiye girmek isteme), psikolojik (aşağılama, küçümseme, alay etme, hakaret) ve ekonomik şiddet olarak dört ana başlıkta incelenmektedir (Lewis ve

Fremouw, 2001, ss. 105-127). Ancak bu türler içinde en önce akla gelen fiziksel şiddet olarak bilirse de bu türler arasında en zor algılanan türü psikolojik şiddet olarak tanımlanmaktadır (Nicedomus, Porter ve Dovenport, 2011, ss. 123-132). Yapılan araştırmalarca %10 ile %40 arasında gençlerin, fiziksel ve cinsel flört şiddetine maruz kaldığı ortaya çıkmaktadır. Ancak bunların %70'i ve üzeri ise psikolojik şiddetle karşı karşıya kalmaktadır (Halper, Spriggs, Martin ve Kupper, 2009, ss. 508-516 ; Kann vd., 2014, ss. 1-168; Stonard vd., 2014, ss. 41-390). Psikolojik şiddet ise anlaşılması en zor, etkileri itibariyle ise en etkili şiddet biçimlerinden biridir.

Flört şiddeti romantik ilişki içerisinde olan her iki birey arasında (evli, birlikte yaşayan, flört eden) görülebilir. Kadın ve erkek bireyler toplum içinde farklı rollerle yetiştirilmeleri dolayısıyla farklı toplumsal kimliklere sahip olmaktadır ve günümüzde cinsiyet eşitliği açısından kademeli olarak ilerleme kaydedilmesine rağmen romantik ilişkilerin etkileşimi erkek egemenliğine vurgu yapmaya devam etmektedir (Hawley, Little and Card, 2008, ss. 76-88; Katz, Kuffel and Coblenz, 2002, ss. 247-271). Bu bağlamda Bergman'a (1992) göre kadınların daha çok flört şiddetine maruz kaldığı düşünülmesine rağmen erkeklerin de kadınlar kadar olmasa da flört şiddetine uğradıkları belirtilmektedir (Cascardi ve Averiy-Leaf, 2015, ss. 383-402; Reidy vd., 2016, ss.: 1-8).

Lise öğrencileri üzerine yapılan araştırma bulgularına göre de katılımcıların en az %13 ünün fiziksel şiddete maruz kaldığını ve bu çoğunluğunu da kadın katılımcılardan oluştuğunu göstermektedir

(Jezl, Molidor ve Wright, 1996, ss. 69-87). Kadın bireylerin daha çok sözel olarak partnerlerine şiddet kullanırken erkek bireylerin ise daha çok partnerleri üzerinde kontrol kurmak amacıyla şiddete başvurdukları belirtilmektedir (Cascardi ve Averiy-Leaf, 2015, ss. 383-482). Ayrıca flört şiddetini sürdüren dürtüler de kadın ve erkek bireyler arasında farklılık göstermektedir. Örneğin kadın bireyler partnerlerinin şiddet davranışlarına tepki olarak sözel, psikolojik şiddeti, kendilerini koruma taktiği amacıyla kullanırken, erkek bireyler ise daha çok şiddeti kontrol metodu olarak kadın bireylere karşı kullandıkları savunulmaktadır (Foshee vd., 2007, ss.: 498-519).

Flört şiddeti deneyimlerindeki bir başka önemli nokta ise cinsiyet farklılığının flört şiddeti algısı üzerindeki etkisidir (Molidor ve Tolman, 1998, ss. 180-194). Yapılan başka bir araştırmanın bulgularına göre erkek bireyler kadın partnerleriyle isteksiz bir cinsel birleşmeye maruz bırakıldıklarında flört şiddeti mağduriyeti algısı hissederken, kadın bireyler ise erkek partnerlerinin cinsel birleşme isteklerini reddettikleri zaman flört şiddeti mağduriyeti algısına kapıldıklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla erkek bireylerde bu algı isteksiz bir cinsel birleşme sonucunda oluşurken, kadın bireylerde ise cinsel birleşmeyi reddetmeleri sonucunda oluşmaktadır. Buna ek olarak romantik ilişkilerde şiddete maruz kalan bireylerin büyük çoğunluğunun kadın bireylerden oluştuğu belirtilmektedir (Bugay ve Çok, 2015, ss. 15-19). Molidor ve Torman (1998), kadın bireylerin flört şiddetinin kendilerinde önemli fiziksel ve psikolojik sonuçlara neden olduğunu belirtirken, erkek bireylerin flört şiddetini zararsız olarak

algıladıklarını vurgulamaktadır. Ayrıca bütün bunlara ek olarak yapılan diğer araştırmalar flört şiddetine maruz kalan özellikle kadın bireylerin genel olarak sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olduğunu, benlik saygılarının ve özgüvenlerinin düşük olduğunu gösterse de eğitim seviyeleri yüksek olan kadınların da flört şiddetine maruz kaldığını gözler önüne sermektedir (Bugay ve Çok, 2015, ss. 15-19).

2.2. SİSTEMİ MEŞRULAŞTIRMA VE FLÖRT ŞİDDETİ İLİŞKİSİ

Sistemi meşrulaştırma kuramcılarını “sistem” kavramı ile aile, toplumsal cinsiyet, hukuk, siyaset, din konularındaki toplumsal organizasyonları işaret ederek, sistemi meşrulaştırma kavramının bu toplumsal organizasyonların mevcut işleyiş tarzının aklileştirilerek meşrulaştırılmasının bilişsel süreçlerine denk geldiğini ifade etmektedirler (Jost ve Banaji, 1994, ss. 1-27). Sistemi meşrulaştırma kuramı; sistem, bireylerin aleyhine işliyor olmasına rağmen, bireylerin sistemin sürdürülebilirliğine nasıl ve ne şekilde aracılık ettiklerinin psikolojik ve toplumsal mahiyetini sorgulamaktadır (Jost ve Hunyady, 2002, ss.: 111-153). Jost ve Banaji (1994) yanlış bilinç (false consciousness) içeren toplumsal organizasyonlar ile ilgili dezavantajlı konumda bulunan toplumsal grupların bireyleri üzerinde yaptıkları araştırmalarında, dezavantajlı konumda yer alan bireylerin sistemi ne şekilde meşrulaştırdıklarına ilişkin araştırma sonuçlarını, yanlış bilincin sosyal psikoloji alanındaki iz düşümleri olarak açıklamışlardır. Bu bağlamda araştırma sonuçları, bireylerin aleyhlerine olan sistemi aklileştirerek meşrulaştırma eğiliminde

olduklarını ve sistem içerisinde dezavantajlı konumda olmalarına rağmen toplumsal, iktisadi ve siyasal organizasyonları adil ve meşru olarak algıladıklarına ilişkin temel kuramsal tezi desteklemiştir (Jost ve Hunyady, 2005, ss. 260-265). Kuramsal çerçevesini sistemi meşrulaştırma kuramının oluşturduğu bu araştırmanın temel konusunu bir şiddet türü olarak flört şiddetinin meşrulaştırılması, bunu yaparken de sistemi meşrulaştırması oluşturmaktadır. Flört şiddeti ve sistemi meşrulaştırma ilişkisi ele alındığında; sistemi meşrulaştırma literatürü içinde yer alan “kurbanın değersizleştirilmesine karşılık kurbanın yüceltilmesi” ve “stereotip” konuları ile toplumsal cinsiyet literatüründe yer alan “düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik” konuları karşımıza çıkmaktadır.

İçinde statüko barından herhangi bir toplumsal sistemi meşrulaştırma noktasında, kurbanın değersizleştirilmesi, kurbanın yüceltilmesi ve stereotipler ideolojik işleve sahip araçlar olarak bireylerin bilişsel ve duygusal alanını manipüle etmektedir. Böylece bireyler içinde buldukları ve aleyhlerine olan sistemi adil ve meşru olarak algılamaktadırlar. Kurbanın değersizleştirilmesi ya da itham edici ifadelerde, birey ve kişilik özellikleri ya da birey ve davranışı ilişkilendirilerek, bireyi dezavantajlı konuma getiren neden olarak bireyin kişilik özelliklerine ya da davranışına atıfta bulunmaktadır. İçinde statüko barındıran bu ideolojik söylem içerisinde birey aleyhine olan sistemi ussallaştırmakta ve eleştirmek yerine sistem içindeki konumun adil olduğu algısını içselleştirerek, sistemi meşrulaştırmaktadır (Lerner, 1980). Sistemi meşrulaştırma kuramının kurbanı

değersizleştirme tezi ile tutarlı olarak araştırma sonuçları göstermiştir ki; yoksul bireyler tembel ve akıl yoksunu, obez bireyler ise benlik kontrolünden yoksun olarak algılanmaktadır (Jost ve Banaji, 1994, ss. 1-27; Candall, 1994, ss. 882-894). Dolayısıyla kurbanın değersizleştirilerek sistemin sürdürülmesi noktasında kişisel özellik ve sonuç arasında bir bağlantı kurulması gerekmektedir. Eğer kişisel özellik ve sonuç arasında bir bağlantı olduğuna dair algı kurulamaz ise kurbanın değersizleştirilerek sistemin meşrulaştırılması mümkün olamamaktadır. Çünkü ideolojik çelişkiler bilişsel alanda rasyonelleştirilmektedir.

Sistemi meşrulaştırma kuramı literatüründe bir başka meşrulaştırma tipi ise kurbanın yüceltilmesi durumudur. Kurbanın yüceltilmesi durumunda da yine eşitsiz ve statükocu olan sistemin, adil ve eşit olduğu algısı yaratılmaya çalışılmaktadır. Dezavantajlı bireylerin olumsuz özellikleri eleştirilerek yargılayıcı tutumlar aracılığı ile sistemi meşrulaştırılmaya çalışılırken, kurbanın değersizleştirilmesinde de benzer olarak dezavantajlı bireylerin olumlu özellikleri yüceltilerek sistem meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır. Burada tamamlayıcı stereotipler sistemin meşru ve adil olarak algılanmasında anahtar rol oynamaktadır. Tamamlayıcı stereotipler sistemin meşrulaştırılması sürecinde dezavantajlı grupların statüleri ile ilişkisiz olumlu yönler yüceltilirken, statüleri ile ilişkili özellikleri değersizleştirilmekte (fakir ama mutlu); avantajlı grupların ise statüleri ile ilişkili (zengin ama mutsuz) özellikleri yüceltilirken, statüleri ile ilişkisiz özellikleri değersizleştirilmektedir (Kay, Jost ve Young, 2005, ss. 240-246).

Sistemi meşrulaştırma teorisyenlerine göre tamamlayıcı stereotipler bireylerin sistemi meşru olarak algılanma düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir (Jost, Banaji ve Nosek, 2004, ss. 881-919). Kay ve Jost (2003, ss. 823-837) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre; tamamlayıcı stereotiplerin yer aldığı ifadelerle maruz kalan bireylerin (yoksul ama mutlu ya da zengin ama mutsuz), tamamlayıcı stereotiplerin yer almadığı (yoksul ve mutsuz ya da zengin ve mutlu) ifadelerle maruz kalan bireylerden sistemin meşrulaştırılmasına daha fazla aracılık ettiği bulunmuştur. Konuyla ilgili olarak bir başka tespit ise cinsiyetçi stereotiplerin cinsiyet eşitsizliğine ilişkin sistemin meşrulaştırılmasına etki ettiği vurgulanmıştır. Dolayısıyla kurbanın yüceltilerek sistemin meşrulaştırılmasına hizmet eden ifadeler, toplumu oluşturan farklı grup ve statülerin farklı avantaj ve dezavantajlara sahip olduğunu anımsatarak, avantaj ve dezavantajların tek bir gruba ait olmadığı algısını oluşturmaya çalışılmaktadır. Başka bir ifade ile toplumsal gruplar arasında avantaj ve dezavantajların eşit bir şekilde dağıldığını ve bunun içinde sistemin adil olarak algılanması gerektiğine dair bir yanlış bilinç inşa etme çabası söz konusudur (Kay, Jost ve Young, 2005, ss. 240-246). Kurbanı yüceltilmesi sürecinde dezavantajlı bireylere yüklenen olumlu nitelikler ile statüleri arasında gerçekte hiçbir ilişkisinin olmaması, statükonun bilişsel alanda aklileştirilerek, toplumsal gerçekliğin üstünün örtülmesine karşılık gelmektedir.

Stereotip ve önyargılara sosyal bilişsel perspektiften bakan teoriler, toplumsal olgulara ilişkin inançların insanların bilişsel alanında uğrattığı dönüşümü

açıklamayı kendisine problem edinmiştir. Kültürel bir olgu olarak stereotiplerin toplumsal sisteme ilişkin rolleri ve motivasyon derecelerinin anlaşılmasında sosyal bilişsel perspektiflerin önemi büyüktür. Bu teorilere göre stereotipler bireylerin tutum ve davranışlarına yön veren bilinçaltı motivasyonları olarak işlerlik kazanmaktadırlar (Kay ve Jost 2003, ss. 823-837). Örneğin sosyal rol kuramına göre aile içi ve mesleki rol farklılığının bireylerin kendi cinsiyetlerine uygun davranmaları konusunda motive eden toplumsal cinsiyet stereotiplerini pekiştirdiğini belirtmektedir. Bunu sonucu olarak bireyler kendisinden beklenen role uygun olarak hareket etmektedirler. Başka bir ifade ile toplumsal cinsiyet olgusuna ilişkin stereotipler toplumsal roller aracılığı ile tanımlanan toplumsal organizasyonlardan doğarak bireyler için bir stereotipe dönüşmekte ve bireylerin davranışlarına rehberlik etmektedir (Diekmann ve Eagly, 1999, ss. 1171-1188). Kağıtçıbaşı'na (1980) göre ise, sürekli toplumsal baskı ve tahakküm içinde tutulan kız çocukların yetişkinlik döneminde erkeklere oranla daha az başarı güdüsüne sahipken, dışardan denetime daha fazla duyarlı olduklarını bulmuştur. Eril tahakkümü meşrulaştırıcı toplumsal cinsiyet kalıpları çocukluk dönemindeki asli sosyalleşme yoluyla öğrenilerek içselleştirilmekte ve toplumsallaşmanın ilerleyen dönemlerinde de bireylerin bilişsel alanını kontrol ederek tutumlarına, düşünce ve eylemlerine yön vermektedir.

Toplumda maskülen ve feminen olmak üzere iki ayrı kategoride bulunan cinsiyetçi stereotipler birbirlerini tamamlamaktadırlar. Her cinsiyetçi kategorinin kendine has zayıf ve güçlü yönleri

vardır. bu güçlü ve zayıf yönler birbirini dengelemekte; bir kategorinin zayıf yönü, diğer kategorinin güçlü yönünü pekiştirmektedir (Glick ve Fiske, 2001, ss. 109-118). Yukarıda değindiğimiz önermeler ile mantıksal tutarlılığa sahip olarak yapılan araştırma bulgularına göre erkekler; yeterliliğe sahip, özgür, güç ve başarı odaklı stereotiplerle tanımlanırken, kadınlar ise sıcak, naif ve iletişim odaklı stereotiplerle tanımlanmaktadır. Toplumda birçok kişi kadınlar ile ilgili “yardımsever”, “zarif”, “empatiye sahip” stereotiplere sahip olmakla birlikte, bu stereotipler gerçekte kadınların dezavantajlı konumunun pekiştirilmesine aracılık etmektedir (Deaux ve Lewis, 1984, ss. 991-1004; Eagly ve Steffen, 1984, ss. 735-754, Eagly ve Mladinic, 1989, ss.: 543-558).

Cinsiyetçi stereotipleri içselleştirmek toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı sistemin meşrulaştırılmasına zemin hazırlamaktadır. Çünkü bu bilişsel motivasyon, bireylerin toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı sistemin biçtiği rollere uygun hareket etmelerini sağladığı gibi sistem içinde dezavantajlı konumda bulunan kadınların sistemden uzaklaşmalarını için motivasyon sağlamaktadır. Kadınlar “sıcaklık” ve “naiflik” gibi kadınlara atfedilen olumlu özelliklerin yüceltilmesi aracılığı ile ataerkil sistemin meşrulaştırılmasında baş aktör konumuna getirilmektedir (Jackman, 1994). 484 kadın katılımcı ile yürütülen, tamamlayıcı stereotipler ve çelişik duygulu cinsiyetçilik ile sistemi meşrulaştırma arasındaki ilişki üzerine yapılan araştırma bulguları da göstermiştir ki; sosyal ve aktif stereotiplerin etkisinde kalmak, düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik olgusunun kadın bireyler arasında sistemin meşrulaştırılması yönünde pozitif

etkide bulunmaktadır (Kay ve Jost, 2003, ss. 823-837). Glick ve Fiske bu durumu çelişik duygulu cinsiyetçilik teorisi olarak açıklayarak; erkeğin kadın karşısındaki üstünlüğünü açıkça vurgulayan ve erkeğe güç atfeden cinsiyetçiliğe düşmanca cinsiyetçilik derken, kadının olumlu özelliklerinin yüceltilerek korumacı bir tavır takınan cinsiyetçiliği ise korumacı cinsiyetçilik olarak tanımlamışlardır.

Glick ve Fiske (1997, ss. 119-135) yukarıda belirtildiği gibi cinsiyetçilik olgusunun içeriğinde kadın bireylere karşı olumsuz tutumların yer almasının yanı sıra olumlu tutumların da yer aldığını ifade etmektedir. Ataerkil toplumlarda iktisadi, siyasi ve toplumsal gücü erkek elinde bulundurmaktadır. Ancak erkeğin kadınsız hayatını sürdürmemesi romantik ilişkilerde kadına belli bir iktidar alanı sunmaktadır. Bu durum bireylerde hem olumsuz hem de olumlu iki zıt duyguları barındıran cinsiyetçi yaklaşımı ortaya çıkarmaktadır. Her iki cinsiyetçi durumda kadının erkek egemen yaklaşımı içselleştirmesine ve ataerkil ideolojinin meşrulaştırılmasına hizmet etmektedir. Çünkü olumsuz cinsiyetçi tutumlarda kadının dezavantajlı konumu erkeğin gücüne açıkça vurgu yapılarak korunurken, olumlu cinsiyetçi tutumlarda ise kadının ataerkil toplum yapısı içindeki erkeğe olan sadakati ve romantik cinsel rolleri ile yüceltilerek korunmaktadır.

Bu bilgiler ışığında ataerkilliğin egemen olduğu toplumlarda eril tahakkümün kendini çeşitli biçimlerde gösterdiğini söyleyebiliriz. Sistem içerisinde kadının dezavantajlı konumu gerek düşmanca cinsiyetçi kalıplar, gerekse korumacı cinsiyetçi kalıplar aracılığı ile pekiştirilmektedir.

Ancak üzerinde durulması gereken en önemli nokta ise kadın bireylerin aleyhlerine olan toplumsal cinsiyet olgusuna ilişkin sistemin meşrulaştırılmasına aracılık etmesidir. Glick ve Fiske'nin 19 ulus ve 15000 kadın ve erkek birey üzerinde yaptıkları araştırma bulguları bu önermeyi destekler niteliktedir. Araştırma sonuçlarına göre düşmanca ve korumacı cinsiyetçi tutumlar toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin meşrulaştırılması noktasında birbirini beslemektedirler. Ayrıca farklı kültürlerle sahip toplumsal yapılarda meşru olarak görünen toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı ideolojiler ile uyumludurlar. Kadınların düşmanca cinsiyetçi tutumları reddetmesine rağmen korumacı cinsiyetçilik içeren tutumları onayladığı bulgulanmıştır. (Glick vd., 2000, ss. 763-775; Glick ve Fiske, 2001, ss. 109-118). Sistemi meşrulaştırma kuramı çerçevesinde konu ele alındığında kurbanın yüceltilerek değersizleştirilmesi ve dezavantajlı konumunun pekiştirilmesine denk gelmektedir. Bir şiddet türü olarak flört şiddeti olgusu da içeriğinde yer alan fiziksel, cinsel ve psikolojik kategorileri ile olumlu ve olumsuz cinsiyetçilik kavramı ile birlikte değerlendirilmektedir. Araştırmanın temel tezine göre çelişik duygulu cinsiyetçi tutumlar ataerkil ideolojinin bir sonucu olan flört şiddeti olgusunun ortaya çıkmasına aracılık etmektedir. Romantik ilişkilerde de çiftler arasında fiziksel, cinsel ve psikolojik boyutta görülen flört şiddetine her ne kadar erkekler de maruz kalsalar da, kadın bireylerin maruz kalma oranının fazlalığı araştırma öncesinde belirlenen varsayımları destekler niteliktedir.

Toplumsal bir fenomen olarak şiddetin çoğu zaman toplumsal kalıplar aracılığıyla üzeri

örtülebilmektedir. Şiddetin üzerinin örtülmesinde kişi uğradığı şiddeti ifşa etmekten ya çekinmekte ya da toplumsallaşma, kültürlenme sürecinde öğrendikleri yaşadığı olayın veya karşılaştığı durumun şiddet olarak değerlendirmesini önlemektedir. Örneğin “kocadır hem döver hem sever”, “kadının yeri erkeğin yanındır”, “kadının sırtından sopayı, karnından sığıayı eksik etmeyeceksin” ya da “seven kıskanır” şeklindeki kalıpsal ifadeler çoğu zaman şiddeti ussallaştırarak görünmez kılmakta ya da meşrulaştırmaktadır (Özcebe vd., 2002, ss. 20-28). Bu bağlamda içeriğinde eşitsizlik barından toplumsal cinsiyet eşitsizliği olgusu ve sonuçlarını da şiddet olgusu içinde tartışabilmek mümkün olmaktadır. Durkheim’in “bir toplumsal olgunun nedenini başka bir toplumsal olguda aramak gerekir” tezinden hareketle araştırmanın temel problemi olan flört şiddeti olgusunun nedenini de ataerkillik ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği olgusuna dayandırmak gerekmektedir.

Flört şiddeti her yaş grubunda görülmesine rağmen yapılan araştırmalar gençler arasında özellikle yetişkinliğe geçiş dönemi olarak ifade edilen adolesan dönemdeki bireylerde daha fazla görüldüğünü vurgulamaktadır. Flört şiddetinin maruz kalma sıklığını arttıran nedenlere baktığımızda ise kadınlar için; küçük yaşlarda flört etmeye başlama ve erken yaşlarda cinsel ilişkiyi tecrübe etme, aile içinde şiddete maruz kalma ve toplumsal cinsiyet rolleri nedeni ile kadın bireylere uygulanan şiddeti onaylamadır. Erkekler için ise alkol ve madde kullanımını küçük yaşlarda tecrübe etme, iletişim kurma bozukluğu, kişiler arası şiddete uğrama ve toplumsal cinsiyet kalıplarının erken

yaşlarda içselleştirerek, kadını düşük statülü bir seviyede görmektir. Yapılan araştırmalar ayrıca 16-25 yaş arası erkeklerde hırçın davranışların kendini daha fazla göstermesinin flört şiddeti riskini artırdığını vurgulanmaktadır (Subaşı ve Akın, 2003, ss. 231-248). Görüldüğü gibi bir şiddet türü olarak flört şiddetini doğuran nedenlere bakıldığında temel varsayımımızda da belirttiğimiz üzre ataerkil ideoloji ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği konuları karşımıza çıkmaktadır. Problemin temelinde yatan bu iki temel fenomen, toplumsal alanda flört şiddeti olgusunun meşrulaştırılmasına zemin hazırlayarak, beslediği varsayılmaktadır.

3. YÖNTEM

Araştırmaya katılan bireyler, 583 (303 kadın, 277 erkek, 2 diğer) üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş aralığı, 17-44 yaş arasındadır. Öğrencilerin 157’si birinci sınıf, 111’i ikinci sınıf, 152’si üçüncü sınıf, 113’ü dördüncü sınıf, 13’ü beşinci sınıftan oluşmaktadır. Geri kalan öğrencilerin ise 5’i ön lisans mezun, 14’ü lisans mezun, 5’i yüksek lisans mezun ve 13’ü ise diğer kategorisinden oluşmaktadır. Araştırmada tesadüfi örneklem tekniği uygulanmış yani evreni oluşturan toplam birimler arasından örneklem grubu tesadüfi olarak seçilmiştir. Ancak yine de fakülte, bölüm, sınıf ve cinsiyet eşitliği için azami gayret gösterilmiştir. Katılımcılar Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi’nde okuyan ve Kötekli Mahallesi’nde ikamet eden öğrencilerden oluşmaktadır. Uygulama öncesinde öğrencilere araştırmanın amacına ilişkin olarak bilgiler verilmiş ve gönüllülük esasına dayalı olarak soru formu uygulanmıştır.

Araştırmada veri toplamak için hazırlanan soru formu, flört şiddeti ölçeği, Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği'nden de yararlanılarak oluşturulmuştur. Her iki ölçek de bütünüyle kullanılmamıştır. Oluşturulan form iki kez pilot uygulama yapılarak son hali verilen formdur. Flört şiddeti ölçeği Price, Byers ve Flört Şiddeti Araştırma Ekibi (1999) tarafından geliştirilmiştir. Likert tipindeki bu ölçeğin Türkçeye uyarlaması Yumuşak ve Şahin (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçekler, içerdikleri soru kalıplarına göre, "Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği", "Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği", "Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği", "Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği" şeklinde düzenlenmiştir. Ölçeklerden alınan yüksek puanlar bireylerin flört şiddetine yönelik kabul düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir (Yumuşak ve Şahin, 2014). Sistemi meşrulaştırma ölçeği toplumsal sistemin meşruluk derecesini ölçmek amacıyla Kay ve Jost (2003) tarafından geliştirilmiştir. Likert tipindeki bu ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması ise Yıldırım (2010) tarafından yapılmıştır. Ölçeklerden alınan yüksek puanlar bireylerin flört şiddetine yönelik kabul düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Demografik bilgi formu ise cinsiyet, yaş, sınıf, bölüm, kültür, aile ortamı ve aile içi şiddete maruz kalma gibi kişisel bilgilerin elde edilmesine yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Yukarıda da açıklandığı gibi araştırmanın kuramsal temelini Sistemi Meşrulaştırma Kuramı ile Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Kuramı oluştururken

yöntemsel yaklaşım olarak Feminist Yöntem seçilmiştir. Feminist yöntemsel yaklaşım ise çalışmanın şemsiye kuramını oluşturmaktadır. Feminizm cinsler arası eşitsizlikleri sorgulayarak evrensel etik ilkeleri çerçevesinde kadın haklarını savunan bir yaklaşımdır. Ancak Feminizm, sadece kadın hakları sunusu olarak kalmamış, günümüzde sosyal bilimler için zengin bir teorik bakış açısı ve etkili yöntemsel bir yaklaşım da üretmiştir. Feminizme göre kadın bireylere yönelik tutum ve davranışların temelinde ataerkil sistem yatmaktadır. Ataerkil aile sistemi içerisinde sosyalleşen bireyler kuşaktan kuşağa edindikleri doğal yatkınlıklar aracılığı ile ataerkil sistemi yeniden üretirler. Dolayısıyla kadının sistem içinde dezavantajlı konumu korunmuş olur (Doltaş, 1995: 53-54). Çalışmanın ana problemini oluşturan flört şiddeti olgusu, ataerkil sistemin yapılandığı bilinçlerin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmakla birlikte, Feminist yöntemsel yaklaşım erkeğin kültürel hegemonyasına eşitlik ilkesi çerçevesinde eleştirel bir bakış açısı getirmektedir.

Araştırmanın analizinde korelasyon analizi ve betimsel analiz olmak üzere iki farklı istatistiki teknikten yararlanılmıştır. Öncelikli olarak sistemi meşrulaştırma ve flört şiddeti arasındaki ilişkinin anlamlılık derecesi korelasyon analizi ile test edilmiştir. Daha sonra katılımcıların sistemi meşrulaştırma ve flört şiddeti kabul düzeyi ortalamaları; cinsiyete, kültüre, aile ortamına ve çocuklukta şiddete maruziyet durumlarına göre karşılaştırılmıştır. Verilerin analizinde The PASW (SPSS) Statistics 20 paket programı kullanılmış ve analizlerde istatistiksel anlamlılık derecesi olarak $p < 0.05$ seçilmiştir. Elde edilen veriler ve yapılan

analizlerle ortaya çıkan bilgiler araştırma için seçilen kuramlara ve yönetime uygun olarak yorumlanmıştır.

4. BULGULAR

Sosyoloji bilimi, yapısı itibarıyla ve sosyal bilimlerin bugün geldiği noktada çoklu disiplinlere, bilimsel kuramlara ve yöntemlere dayanılarak araştırma yapmakta, toplumsal sorunlara dair verilerin analizinde, yorumlanmasında, açıklanmasında sebep ve sonuçlarının daha anlaşılır kılınmasında büyük olanaklar sağlamaktadır. Bu sosyolojik saha araştırması, aynı zamanda böylesi bir özelliği de taşımaktadır. Çünkü genel olarak

şiddet, özelde, kadına, çocuğa yönelik şiddet ve flört şiddeti günümüz Türkiye toplumunun en temel sorunlarından biridir. Flört şiddeti ise bu şiddet türleri için fazla görünür ve bilinir bir şiddet türü değildir. Bu makalenin ve makaleye kaynaklık eden saha araştırmasının flört şiddetine dikkat çekme amacı da vardır. Özellikle var olan sistemi ve o sistemin bu şiddet türüne yönelik olumsuz uygulamaları ve yaklaşımlarının ne düzeyde olduğunu, bu bağlamda da iktidar ilişkileri içindeki yerinin ne olduğunu ortaya çıkarmak önemlidir.

Tablo 1: Sistemi Meşrulaştırma ve Flört Şiddeti Arasındaki Korelasyon Analizi

	Erkeğin flörte uyguladığı psikolojik şiddet		Erkeğin flörte uyguladığı fiziksel şiddet		Kadının flörte uyguladığı psikolojik şiddet		Kadının flörte uyguladığı fiziksel şiddet	
	r	P	r	p	r	p	r	p
Sistemi meşrulaştırma ölçeği	,192**	,000	,244**	,000	,343**	,000	,319**	,000

**p<0.01 *p<0.05

Araştırmaya katılan bireylerin sistemi meşrulaştırma ve flört şiddeti arasındaki ilişkiyi saptamak üzere yapılan Pearson Korelasyon Analizi'ne göre sistemi meşrulaştırma tutum puan ortalamaları ile erkeğin flörte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik puan ortalamaları arasında ($r = .192$; $p = .000$), erkeğin flörte uyguladığı fiziksel

şiddete yönelik puan ortalaması arasında ($r = .244$; $p = .000$), kadının flörte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik puan ortalaması arasında ($r = .343$; $p =$

$.000$) ve kadının flörte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik puan ortalaması arasında ise ($r = .319$; $p = .000$) pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 2: Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ve Sistemi Meşrulaştırma Ölçeğinin Puanlarının Kültüre Göre Standart Sapma ve Ortalama Değerleri

Kültür		Erkek Psikolojik Şiddet		Erkek Fiziksel Şiddet	Kadın Psikolojik Şiddet	Kadın Fiziksel Şiddet	Sistemi Meşrulaştırma
Doğu Anadolu	\bar{x}	2,8381		2,7295	2,2885	2,3976	2,4041
	n	43		43	43	43	43
	ss	,37851		,57686	,78441	,60745	,62906
Güney Doğu Anadolu	\bar{x}	2,8715		2,6083	2,4429	2,7091	2,5773
	n	41		41	41	41	41
	ss	,59152		,44557	,61867	,53156	,62890
Akdeniz	\bar{x}	2,8966		2,5626	2,1636	2,3768	2,4182
	n	98		98	98	98	98
	ss	,49780		,48862	,74770	,52661	,46139
İç Anadolu	\bar{x}	2,9185		2,6634	2,3898	2,5424	2,4335
	n	74		74	74	74	74
	ss	,49317		,53632	,83163	,51367	,62919
İstanbul	\bar{x}	2,8079		2,5098	2,0769	2,3507	2,4115
	n	65		65	65	65	65
	ss	,32038		,41201	,73736	,45173	,54675
Ege	\bar{x}	2,8408		2,5435	2,2725	2,4429	2,5317
	n	178		178	178	178	178
	ss	,38750		,49736	,72987	,52548	,58888
Karadeni	\bar{x}	2,8148		2,5202	2,1091	2,3790	2,4697

z	n	33		33	33	33	33
	ss	,29661		,46957	,69870	,49642	,49414
Batı Anadolu	\bar{x}	2,7299		2,4538	2,0476	2,3399	2,1786
	n	21		21	21	21	21
	ss	,34540		,52688	,68747	,36450	,48504
Diğer	\bar{x}	2,7664		2,5272	2,3540	2,5487	2,4584
	n	28		28	28	28	28
	ss	,43096		,42679	,64548	,44958	,61426
Toplam	\bar{x}	2,8493		2,5712	2,2469	2,4473	2,4606
	n	581		581	581	581	581
	ss	,42835		,49276	,74150	,51906	,57064

Araştırma örneğine sorulan sorulardan birisi “kendilerini hangi kültüre ait hissettikleri” yönündedir. Bu soru ile flört şiddeti arasında bir ilişki kurulmak amaçlanmıştır. Tablo 2 incelendiğinde erkeğin flörte uyguladığı psikolojik şiddetin kültüre göre ortalamaları; en yüksek İç Anadolu kültürü (\bar{x} =2.91), sonraki en yüksek Akdeniz kültürü (\bar{x} =2.89) olarak saptanmıştır. Erkeğin flörte uyguladığı psikolojik şiddet ortalaması en düşük kültür ise Batı Anadolu kültürüdür (\bar{x} =2.72).

Erkeğin flörte uyguladığı fiziksel şiddetin kültüre göre ortalamalarına bakıldığında; en yüksek ortalamaya sahip kültürün Doğu Anadolu Kültürü (\bar{x} =2.72) olduğu tespit edilirken, en düşük ortalamanın ise Batı Anadolu kültürüne (\bar{x} =2.45) ait olduğu saptanmıştır. Kadının flörte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik ortalamalarda ise en yüksek ortalamaya sahip kültürün Güney Doğu Anadolu

kültürü (\bar{x} =2.44) olduğu tespit edilmiştir. En düşük ortalamaya sahip kültür ise Batı Anadolu kültürüdür (\bar{x} =2.04).

Kadının flörte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik ortalamalar incelendiğinde en yüksek ortalamaya sahip kültürün Güney Doğu Anadolu kültürüdür (\bar{x} =2.70). En düşük ortalamaya sahip kültür ise batı Anadolu kültürüdür (\bar{x} =2.33). Sistemi meşrulaştırma düzeylerine yönelik ortalamalar kültüre göre incelendiğinde ise; en yüksek ortalamaya sahip kültürün Güney Doğu Anadolu kültürü (\bar{x} =2.57) olduğu tespit edilirken, en düşük ortalamaya sahip kültürün ise batı Anadolu kültürü (\bar{x} =2.17) olduğu tespit edilmiştir.

Buna göre değerlendirildiğinde; bireylerin kendilerini ait hissettikleri, bir başka deyişle kültürlendikleri toplumsal yapıya göre az da olsa flört şiddetini uygulama veya olumlama ile ilişkisi

görülmektedir. Kùltürler arasında çok büyük anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen hem flört şiddetine yönelik tutum ortalamalarının hem de

sistemi meşrulaştırmaya yönelik tutum ortalamalarının kültüre ilişkin değerlerinin Doğudan Batıya doğru azalma eğiliminde olduğu söylenebilir.

Tablo 3: Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ve Sistemi Meşrulaştırma Ölçeğinin Puanlarının Cinsiyete Göre Standart Sapma ve Ortalama Değerleri

Cinsiyet		Erkek Psikolojik Şiddet	Erkek Fiziksel Şiddet	Kadın Psikolojik Şiddet	Kadın Fiziksel Şiddet	Sistemi Meşrulaştırma
Kadın	\bar{x}	2,7748	2,4689	2,0608	2,3842	2,4097
	n	303	303	303	303	303
	ss	,37446	,42567	,72555	,48819	,55220
Erkek	\bar{x}	2,9319	2,6885	2,4496	2,5169	2,5183
	n	277	277	277	277	277
	ss	,46756	,53903	,70890	,54320	,58623
Diğer	\bar{x}	2,8769	2,4583	1,7500	2,0250	2,1875
	n	2	2	2	2	2
	ss	,39163	,05893	,63640	,31820	,26517
Toplam	\bar{x}	2,8499	2,5734	2,2448	2,4461	2,4606
	n	582	582	582	582	582
	ss	,42796	,49423	,74266	,51886	,57015

Tablo 3'teki veriler incelediğinde ve erkeğin flörte yönelik psikolojik şiddet ortalamasına göre değerlendirildiğinde erkek bireylerin ortalamasının ($\bar{x} = 2.93$) kadın bireylerin ortalamasından ($\bar{x} = 2.77$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Erkeğin flörte yönelik fiziksel şiddet ortalamasında ise erkek bireylerin ortalamasının ($\bar{x} = 2.68$) kadın bireylerin ortalamasından ($\bar{x} = 2.46$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kadının flörte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik ortalamalarda erkek bireylerin

ortalaması ($\bar{x} = 2.44$) kadın bireylerin ortalamasından ($\bar{x} = 2.06$) daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Kadının flörte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik ortalamalarda ise erkek bireylerin ortalaması ($\bar{x} = 2.51$) kadın bireylerin ortalamasından ($\bar{x} = 2.38$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sistemi meşrulaştırma düzeyi ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılmasında ise erkek

bireylerin ortalamasının ($\bar{x}=2.51$) kadın bireylerin ortalamasından ($\bar{x}=2.40$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Hem flört şiddetine ilişkin tutum ortalamalarının hem de sistemi meşrulaştırma düzeyine ilişkin tutum ortalamalarının cinsiyete

ilişkin değerlerinde kadın ve erkek bireyler arasında anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen nispeten erkek bireylerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4: Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ve Sistemi Meşrulaştırma Ölçeğinin Puanlarının Aile Ortamına Göre Standart Sapma ve Ortalama Değerleri

Aile Ortamı		Erkek Psikolojik Şiddet	Erkek Fiziksel Şiddet	Kadın Psikolojik Şiddet	Kadın Fiziksel Şiddet	Sistemi Meşrulaştırma
Baskıcı- Otoriter	\bar{x}	2,8565	2,6380	2,4424	2,5879	2,4950
	n	66	66	66	66	66
	s	,50332	,51584	,74236	,49468	,56588
Demokrati k- Özgürlük ç ü	\bar{x}	2,8418	2,5419	2,1941	2,4033	2,4458
	n	244	244	244	244	244
	s	,39291	,45312	,71279	,49517	,58282
Aşırı Koruyucu	\bar{x}	2,9140	2,6343	2,3890	2,5567	2,5056
	n	95	95	95	95	95
	s	,52793	,60280	,88143	,56730	,60115
Çocuk Merkezli- Serbest	\bar{x}	2,8256	2,5501	2,2210	2,4072	2,4883
	n	107	107	107	107	107
	s	,36035	,41151	,70005	,48313	,53256
Tutarsız- Kararsız	\bar{x}	2,7494	2,4825	1,9719	2,2684	2,3051
	n	34	34	34	34	34

	s	,32057	,54031	,67472	,48401	,54111
	s					
Mükemmeliyetçi	\bar{x}	2,8475	2,6558	2,2415	2,5830	2,5217
	n	23	23	23	23	23
	s	,45611	,58404	,71880	,74904	,63476
	s					
İlgisiz	\bar{x}	2,8133	2,4667	2,0800	2,3432	2,3250
	n	10	10	10	10	10
	s	,44865	,50338	,42895	,28036	,32382
	s					
Toplam	\bar{x}	2,8466	2,5693	2,2462	2,4484	2,4617
	n	579	579	579	579	579
	s	,42530	,49247	,74447	,51946	,57085
	s					

Tablo 4’te erkeğin flörte yönelik psikolojik şiddet ortalaması yetişilen aile ortamına göre değerlendirildiğinde; erkeğin flörte uyguladığı psikolojik şiddet ortalaması aşırı koruyucu aile ortamında (\bar{x} =2.91) en yüksek bulunurken en düşük ortalamanın ise tutarsız-kararsız aile ortamındadır (\bar{x} =2.74).. Erkeğin flörte yönelik fiziksel şiddet ortalaması ise mükemmeliyetçi aile ortamında (\bar{x} =2.65) en yüksek iken, ilgisiz aile ortamında ise (\bar{x} =2.46) ile en düşük olduğu tespit edilmiştir. Kadının flörte yönelik psikolojik şiddet ortalaması baskıcı-otoriter aile ortamında (\bar{x} =2.44) en yüksek iken, tutarsız-kararsız aile ortamında ise (\bar{x} =1.97) en düşük olduğu tespit edilmiştir. Kadının flörte yönelik fiziksel şiddet ortalamasında baskıcı-otoriter

ve mükemmeliyetçi aile ortamında (\bar{x} =2.58) en yüksek iken, tutarsız-kararsız aile ortamında ise (\bar{x} =2.26) en düşük olduğu tespit edilmiştir.

Sistemi meşrulaştırmayla ilgili tutumların ortalamaları aile ortamıyla karşılaştırıldığında ise en yüksek ortalamanın mükemmeliyetçi aile ortamında (\bar{x} =2.52) bulunduğu, tutarsız-kararsız aile ortamında ise (\bar{x} =2.30) en düşük olduğu görülmüştür. Flört şiddeti tutum ölçeği ve sistemi meşrulaştırma ölçeği tutum ortalamaları aile ortamına göre değerlendirildiğinde aile ortamları arasında çok büyük bir anlamlı farklılık bulunmamasına rağmen nispeten baskıcı-otoriter, mükemmeliyetçi ve aşırı koruyucu aile ortamında ortalamalar en yüksek bulunurken, ilgisiz ve tutarsız

aile ortamında ise ortalamaların en düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5: Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ve Sistemi Meşrulaştırma Ölçeğinin Puanlarının Çocuklukta Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre Standart Sapma ve Ortalama Değerleri

Çocuklukta aile içi şiddet durumu		Erkek Psikolojik Şiddet	Erkek Fiziksel Şiddet	Kadın Psikolojik Şiddet	Kadın Fiziksel Şiddet	Sistemi Meşrulaştırma
Herhangi bir şiddete maruz kalmadım	\bar{x}	2,8760	2,5895	2,2731	2,4440	2,4998
	n	360	360	360	360	360
	ss	,43434	,47855	,72990	,51355	,57509
Bütün şiddet türlerine maruz kaldım	\bar{x}	2,5899	2,4063	2,2250	2,5568	2,4375
	n	8	8	8	8	8
	ss	,26620	,40931	,74402	,35155	,42783
Sürekli fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalırdım	\bar{x}	2,8889	2,6608	2,5000	2,4949	2,5095
	n	9	9	9	9	9
	ss	,33665	,68430	1,05475	,23619	,65707
Arada sırada psikolojik ve fiziksel şiddete maruz kalırdım	\bar{x}	2,8471	2,6146	2,2633	2,4241	2,3012
	n	92	92	92	92	92
	ss	,37344	,49601	,78812	,52913	,45343
Sürekli psikolojik şiddete maruz kalırdım	\bar{x}	2,7671	2,3291	2,3296	2,7130	2,3056
	n	9	9	9	9	9
	ss	,41222	,35777	,64387	,61958	,39583
Arada sırada psikolojik şiddete maruz kalırdım	\bar{x}	2,7626	2,4368	2,1047	2,3549	2,4688
	n	64	64	64	64	64
	ss	,40396	,48676	,69435	,50073	,59803

Sürekli ekonomik şiddete maruz kaldım	\bar{x}	2,8376	2,5000	2,0667	2,3586	2,4167
	n	3	3	3	3	3
	ss	,16683	,16667	,41633	,70129	,40182
Arada sırada ekonomik şiddete maruz kaldım	\bar{x}	2,6026	2,3833	2,0400	2,5750	2,4000
	n	10	10	10	10	10
	ss	,45591	,61388	,54406	,58854	,75185
Çocuklar arasında ayırım vardı	\bar{x}	2,9333	2,4167	2,3889	2,5556	3,0417
	n	3	3	3	3	3
	ss	,26667	,68211	,51027	,33679	,64145
Diğer	\bar{x}	2,8389	2,6944	2,0000	2,6153	2,4583
	n	12	12	12	12	12
	ss	,50649	,47185	,76396	,47580	,43736
Toplam	\bar{x}	2,8476	2,5680	2,2461	2,4434	2,4602
	n	570	570	570	570	570
	ss	,41992	,48742	,73540	,51183	,56008

Erkeğin flöрте yönelik psikolojik şiddet ortalamaları Tablo 5’te verilmiştir. Çocuklukta şiddet durumuna göre değerlendirildiğinde, ortalamalar sırasıyla; “çocuklar arasında ayırım olduğunu” söyleyenler (\bar{x} =2.93), “sürekli fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığını” söyleyenler (\bar{x} =2.88) ve “arada sırada fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığını” (\bar{x} =2.84) ifade eden bireylerde rastlanmıştır. En düşük ortalamaya ise “bütün şiddet türlerine maruz kaldığını” (\bar{x} =2.60) ifade eden bireylerde rastlanmıştır. Bireylerin şiddeti uygulama, olumlama ve hem şiddeti hem de şiddetin

meşrulaştırıldığı sistemi meşrulaştırma yönündeki tutumları ile geçmişte sosyalleştikleri, kültürlendikleri aile ortamının ve toplumsal yapının etkisi hem negatif, hem de pozitif olabilmektedir. Şöyle ki; şiddetin olduğu bu yapılara eleştirel bir bakış geliştiren bireyler, şiddetin tüm kötü yanlarının farkında olduklarından kendileri şiddeti veya sistemi meşrulaştıran tutum, söylem ve eylemlerden bilinçli olarak kaçınabilmektedirler. Eleştirel bir farkındalık göstermeyip şiddetin kendisini ve sonuçlarını sorgulamadan kabul etmiş bireyler ise hem şiddeti hem de şiddetin

meşrulaştırıldığı sistemi meşrulaştıracak tutum, söylem ve eylemler geliştirebilmektedirler.

Erkeğin flörte yönelik fiziksel şiddet uygulama ortalamaları çocuklukta şiddet görme durumuna göre değerlendirildiğinde; en yüksek ortalamalar sırasıyla; diğer ($\bar{x} = 2.69$), sürekli fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığını ($\bar{x} = 2.66$), ifade eden bireylerde rastlanırken, en düşük ortalamaya ise sürekli psikolojik şiddete maruz kaldığını ($\bar{x} = 2.32$) ifade eden bireylerde rastlanmıştır. Kadının flörte yönelik psikolojik şiddet uygulama ortalamaları çocuklukta şiddete maruz kalma durumuna göre değerlendirildiğinde; en yüksek ortalama, “sürekli fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığını” ($\bar{x} = 2.50$) ifade eden bireylerde rastlanırken, en düşük ortalama ise sırasıyla, “diğer” ($\bar{x} = 2.00$) ve arada sırada “ekonomik şiddete maruz kaldığını” ($\bar{x} = 2.04$) ifade eden bireylerde rastlanmıştır. Kadının flörte yönelik fiziksel şiddet ortalamalarını çocuklukta şiddete maruz kalma durumuna göre değerlendirildiğinde; en yüksek ortalamaya “çocuklukta sürekli psikolojik şiddete maruz kaldığını” ($\bar{x} = 2.71$) ifade eden bireylerde rastlanırken, en düşük ortalamaya ise “çocuklukta sürekli ekonomik şiddete maruz kaldığını” ($\bar{x} = 2.35$) ifade eden bireylerde rastlanmıştır. Sistemi meşrulaştırma düzeyi ortalamaları çocuklukta şiddete maruz kalma durumuna göre değerlendirildiğinde; en yüksek ortalamaya sırasıyla “çocuklar arasında ayırım olduğu” ($\bar{x} = 3.04$) ve “sürekli fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığını” ($\bar{x} = 2.50$) ifade eden bireylerde rastlanırken, en düşük ortalamaya ise “arada sırada fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığını” ($\bar{x} = 2.30$) ifade eden bireylerde rastlanmıştır.

Tablo 6: Çocuklukta Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Sıklık ve Yüzde Değerleri

Çocuklukta Aile İçi Şiddete Maruz Kalma	Sıklık	Yüzde
Herhangi bir şiddete maruz kalmadım	360	61,7
Arada sırada psikolojik ve fiziksel şiddete maruz kalırdım	92	15,8
Arada sırada psikolojik şiddete maruz kalırdım	64	11,0
Diğer	12	2,1
Arada sırada ekonomik şiddete maruz kalırdım	10	1,7
Sürekli fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalırdım	9	1,5
Sürekli psikolojik şiddete maruz kalırdım	9	1,5
Bütün şiddet türlerine maruz kaldım	8	1,4
Sürekli ekonomik şiddete maruz kalırdım	3	,5
Çocuklar arasında ayırım vardı	3	,5
Toplam	570	97,8
Veri yok	13	2,2
Toplam	583	100,0

Tablo 6'daki çocuklukta aile içi şiddete maruz kalma durumu tek başına incelendiğinde, örneklemin % 61,7'sinin herhangi bir şiddete maruz kalmadığı, toplam % 36,1'inin ise en az bir şiddet türüne maruz kaldığı görülmektedir. En fazla maruz kalınan şiddet türü psikolojik şiddet iken, ikinci sırayı fiziksel şiddet, üçüncü sırada da ekonomik şiddet gelmektedir. Araştırma sürecinde örneklemini oluşturan bireylere şiddetin tanımı, türleri, neyin şiddet olarak yorumlanabileceği konularında bir bilgilendirme yapılmamıştır. Araştırma sürecindeki gözlem; genellikle bireylerin şiddet konusunda bilgi ve farkındalık düzeylerinin oldukça düşük olduğunu göstermiştir. Bu durum elbette sonuçlara yansımıştır, ancak buna rağmen bir şekilde çocuklukta şiddete maruz kalmış olanların oranı oldukça yüksektir.

Tablo 7: Katılımcıların Flört Şiddetine İlişkin Algıları

Flört Şiddetine Yönelik Algı	Sıklık	Yüzde
Baskı ve Kıskançlık	119	20,4
Olumsuz Bir Durum	87	14,9
Fiziksel ve Psikolojik Şiddet	69	11,8
Psikolojik Şiddet	30	5,1
Şiddetin Her Türüsü (psikolojik, fiziksel, cinsel, ekonomik)	27	4,6
Fiziksel Şiddet	20	3,4
Fiziksel ve Sözlü Şiddet	16	2,7
Sözlü Şiddet	15	2,6
Bencillik ve Acizlik	14	2,4
Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği	5	,9
Eğitimsizlik ve Gericilik	3	,5
Psikolojik ve Ekonomik Şiddet	2	,3
Cinsel Şiddet	1	,2
Ekonomik ve Fiziksel Şiddet	1	,2
Ergen Şiddeti	1	,2
Olumlu Bir Durum	1	,2
Fikrim Yok	172	29,5
Toplam	583	100

Katılımcıların flört şiddeti olgusuna yönelik farkındalıklarına ilişkin “sizce flört şiddeti nedir?” şeklindeki açık uçlu soruya verdikleri cevaplar kategorize edildiğinde toplamda 17 kategori ortaya

çıkılmaktadır. Tabloda görülen bu cevapların dışında örneklemin % 29,5’inin herhangi bir fikir belirtmemeleri düşündürücüdür. Elbette bir ön bilgilendirme durumunda farklı çıkabilecek bu

sonuçlar ışığında yapılabilecek sosyolojik tespit; gençlerin genel olarak şiddet ve özelde flört şiddeti konusunda bilgi ve farkındalık düzeylerinin düşük olduğudur. Ancak katılımcıların % 20,4'ü kişi flört şiddetini “baskı ve kıskançlık” olarak tanımlarken, %14,9'u ise her hangi bir spesifik ifadeden ziyade “kınıyorum, yapılmaması gereken bir şey” şeklinde “olumsuz bir durum” olarak tanımlamıştır. Katılımcılardan sırasıyla 69 (%11,8) kişi flört

şiddetini “fiziksel ve psikolojik şiddet”, 30 (%5,1) kişi “psikolojik şiddet”, 27 (4,6) kişi “şiddetin her türlü” (psikolojik, fiziksel, cinsel ve ekonomik), 20 (%3,4) kişi ise “fiziksel şiddet” olarak tanımlamıştır. En yüksek sıklığa sahip katılımcılardan geri kalan 16 (2,7) kişi flört şiddetini “fiziksel ve sözlü şiddet”, 15 (%2,6) kişi “sözlü şiddet”, 14 (%2,4) kişi “bencillik ve acizlik” olarak tanımlamıştır.

Tablo 8: Örneklemde Flört Şiddetine İlişkin Algıları ile Çocuklukta Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumları Arasındaki İlişki

Flört şiddetine ilişkin algı	Çocuklukta Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumu ⁵										Toplam
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Baskı ve Kıskançlık	61	1	5	27	3	16	0	2	0	1	116
Bencillik ve Acizlik	6	0	0	4	1	1	1	0	0	1	14
Cinsel Şiddet	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Eğitimsizlik ve Gericilik	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	3
Ekonomik ve Fiziksel Şiddet	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Ergen Şiddeti	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Fikrim Yok	104	2	2	28	2	15	0	6	1	5	165
Fiziksel Şiddet	12	1	0	5	0	2	0	0	0	0	20
Fiziksel ve Psikolojik Şiddet	41	1	0	15	0	8	0	1	0	1	67
Fiziksel ve Sözlü Şiddet	13	0	0	0	0	3	0	0	0	0	16
Olumlu Bir Durum	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1

⁵ 1. Herhangi bir şiddete maruz kalmadım. 2. Bütün şiddet türlerine maruz kaldım. 3. Sürekli fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldım. 4. Arada sırada psikolojik ve fiziksel şiddete maruz kaldım. 5. Sürekli psikolojik şiddete maruz kaldım. 6. Arada sırada psikolojik şiddete maruz kaldım. 7. Sürekli ekonomik şiddete maruz kaldım. 8. Arada sırada ekonomik şiddete maruz kaldım. 9. Çocuklar arasında ayırım vardı. 10. Diğer

Olumsuz Bir Durum	68	1	0	4	2	7	0	0	1	3	86
Psikolojik Şiddet	20	1	1	4	0	3	1	0	0	0	30
Psikolojik ve Ekonomik Şiddet	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Sözlü Şiddet	10	0	0	0	0	5	0	0	0	0	15
Şiddetin Her Türü	17	0	0	2	1	3	1	1	1	1	27
Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği	3	1	0	0	0	1	0	0	0	0	5
Toplam	360	8	9	92	9	64	3	10	3	12	570

Örneklemin flört şiddetine yönelik algıları ile çocuklukta aile içi şiddete maruz kalma durumlarına ilişkin anlamlılık ifade eden çapraz tablo verileri incelendiğinde bireylerin aile içi şiddete maruz kalmamaları ile flört şiddetine yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Aile içi şiddete maruz kalmayan bireylerde % 61,7'lik bir oranla flört şiddetine yönelik farkındalık düzeyi yüksek görülmektedir. Aile içi herhangi bir şiddete

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma, bireylerin flört şiddetine yönelik tutumlarının; cinsiyet, kültür, aile ortamı ve çocuklukta şiddete maruz kalma durumları ile sistemi meşrulaştırma tutum, düşünce ve eylemleri arasındaki ilişkiye göre incelenmesini amaçlanmıştır. Literatür bölümünde belirtildiği üzere flört şiddeti de diğer birçok şiddet türünde olduğu gibi olgusu ataeril sistemin bir sonucu olarak görülmektedir. Ataeril sistemin koruyucu ve toplumsal cinsiyeti yapılandırıcı mahiyeti ve erkeğe kadın üzerinde bir iktidar tanımış olması, romantik

maruz kalanların kalmayanlara göre flört şiddeti konusundaki algıları oransal olarak daha düşük çıkmaktadır. Beklenenin aksine böyle bir sonucun çıkması, şiddeti olumlama konusunda da çıktığından, bu durumu; şiddet gören, şiddetin olduğu ortamlarda şiddete tanıklık ederek büyüyen bireylerin bir kanıksama, normalleştirme ve meşrulaştırma tutum ve davranışı içinde olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir.

ilişkilerdeki şiddet olgusunun meşrulaştırılmasına da zemin hazırlamaktadır.

Bireylerin kültürlendiği toplumsal ve kültürel yapı içindeki eylemleri, ataeril sistemin bir iktidar olgusu olarak yeniden üretilip meşruluk kazanmasında önemli rol oynamaktadır. Bourdieu'nun bakış açısıyla konu analiz edilirse; toplumsal aktörlerin seçimlerinde rasyonalitenin büyük rol oynamadığı görülür. Çünkü aktörlerin içinde bulunduğu habitus, bireylerin düşüncelerini şekillendirdiği gibi aynı zamanda bu düşünce kalıplarının bedenleşmesinde de rol oynamaktadır.

Bir çevrede kazanılmış yatkınlıklar, tutumlar, rasyonel mantık aracılığı ile değil pratik mantık aracılığıyla icra edilmektedir. Pratik mantık, failleri sevk ve idare etmektedir. Flört şiddet olgusu da ataerkil sistem içinde sosyalleşmiş bireylerin kazandığı yatkınlıklarının pratik mantık aracılığı ile sevk ve idaresinin bir ürünüdür.

Araştırmadan elde edilen bulgular da yukarıdaki bilgileri destekler niteliktedir. Çalışmada flört şiddeti ve sistemi meşrulaştırma arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu korelasyon analizi ile test edilmiş ve $p < 0.05$ derecesinde anlamlı pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bireylerin flört şiddeti ve sistemi meşrulaştırmaya yönelik tutumları cinsiyete göre değerlendirildiğinde, erkek bireyler ve kadın bireyler arasında çok büyük anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Ancak erkek bireylerin kadın bireylere oranla nispeten sistemi meşrulaştırma ve flört şiddetini kabul düzeyleri daha yüksek çıkmaktadır. Elde edilen bu veriler göstermektedir ki erkek bireyler düşmanca cinsiyetçi kalıpların etkisinde, ataerkil sistemi ve onun sonucu olan flört şiddetini daha fazla meşrulaştırma eğilimindedir.

Flört şiddeti ve sistemi meşrulaştırma düzeyleri kültürlenmiş toplumsal ortama göre değerlendirildiğinde, çok büyük anlamlı bir fark görülmemektedir. Ancak nispeten İç Anadolu, Akdeniz, Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu kültürlerine göre toplumsallaşmış, kültürlenmiş bireylerin flört şiddeti ve sistemi meşrulaştırma düzeyleri, Batı Anadolu kültürü içinde toplumsallaşmış bireylere oranla daha yüksek seyretme eğilimindedir. Bu veriler göstermektedir ki

ataerkil sistemin bir sonucu olan flört şiddeti olgusunun meşrulaştırılması Batı kültürüne haiz bireylerden Doğu kültürüne haiz bireylere doğru artma eğilimindedir. Flört şiddeti ve sistemi meşrulaştırma düzeyleri bireylerin yetiştikleri aile ortamına göre değerlendirildiğinde ise aile ortamları arasında çok büyük anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak aşırı koruyucu, baskıcı-otoriter ve mükemmeliyetçi aile ortamlarında büyüyen bireylerin, tutarsız-kararsız ve ilgisiz aile ortamlarında yetişen bireylere oranla flört şiddeti ve sistemi meşrulaştırma kabul düzeyleri daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum göstermektedir ki ataerkil sistemin baskıcı ve otoriter yapısının hissedildiği aile ortamlarında yetişen bireylerde flört şiddetinin meşrulaştırılmasına yönelik tutumlar daha yüksek seyretmektedir.

Flört şiddeti ve sistemi meşrulaştırma düzeyleri çocuklukta aile şiddete maruz kalma durumuna göre değerlendirildiğinde çok büyük anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak bireylerin içine doğdukları kültürel ve toplumsal yapının özelliklerinden yola çıkılarak da verilere bakıldığında ve flört şiddeti konusundaki farkındalığın da düşük olması göz önünde bulundurulduğunda Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi öğrencilerinin önemli bir kısmının mevcut ataerkil sistemin bir görüntüsü olarak flört şiddetini bilerek veya bilmeyerek meşrulaştırdığı söylenebilir.

Her ne kadar araştırmada belirtilen flört şiddeti ve sistemi meşrulaştırma düzeyinin çocuklukta şiddete maruz kalma durumuna göre nispeten anlamlılık arz eden en yüksek ve en düşük ortalamaları yer alsada

katılımcıların%15,8'si arada sırada psikolojik ve fiziksel şiddete maruz kaldığını ifade ederken, % 11'i ise arada sırada psikolojik şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Katılımcıların % 26'sını temsil eden bu grubun, çocuklukta aile içinde şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Şiddetin öğrenilen bir davranış olduğu düşünülürse bu durumun flört şiddetine de yansımaları olağandır. Ayrıca flört şiddet mağdurları ve faillerinin oranı dikkate alındığında şiddeti olumlama ve sistemi meşrulaştırma oranlarıyla yakın bir seyir izlediğini söylemek mümkündür. Şiddetin öğrenilen ve yeniden üretilen bir davranış olduğu düşünülürse çıkan oranlar, sorunun sosyolojik ve psikolojik boyutunu düşünmek için oldukça yeterlidir.

Katılımcıların flört şiddeti algılarına yönelik açık uçlu olarak sorulan soruya verdikleri cevaplar ise 17 kategori altında toplanmıştır. Bireylerin %29,5'i flört şiddetine ilişkin bir fikir beyan etmemiştir. Bir başka deyişle kendileri için flört şiddeti ne anlama geldiğini bilmemekteirler veya küçük bir ihtimal bu konuda fikir beyan etmeyi gereksiz görmekteirler. Bu durum gençlerin flört şiddeti konusunda bilgi ve farkındalık düzeylerinin düşük olduğunun net göstergesi olarak değerlendirilebilir. Zaten, genel olarak şiddet, özel olarak da flört şiddeti konusundaki temel sorunlardan biri de budur. Araştırmada flört şiddetine yönelik algılar; ağırlıklı olarak %20.42 baskı ve kıskançlık, %14,9 her hangi bir özel bir ifadeden ziyade “kınyorum, yapılmaması gereken bir şey” şeklinde “olumsuz bir durum, %11,8 “fiziksel ve psikolojik şiddet” ifadelerinden oluşmaktadır.

Flört şiddetinin meşrulaştırılması, bir iktidar alanı olarak ataerkil sistemin gücünü korumasından ve iktidarını erkek eliyle kadın üzerinden yeniden üretmesinden geçmektedir. Kültürel habitus içerisinde toplumsal cinsiyete ilişkin bedenleşen zihinsel kalıplar faillerin romantik ilişkilerine pratik mantıkları aracılığı ile yön vermektedir. Faillerin öncelikli olarak içinde doğdukları aile ortamı içinde birincil sosyalizasyon süreçleri tamamlanmaktadır. Bu süreçte, içinde doğdukları kültürün temel kalıplarını içselleştiren failler, sonraki sosyalizasyon sürecinde bu kalıpların etkisinde bir birey, aktör, fail olarak eylemde bulunmaktadırlar. Bu bilgileri destekler nitelikteki araştırma bulguları da göz önünde bulundurulduğunda, toplumsal bir olgu olarak flört şiddetinin meşrulaştırılmasında faillerin; kültür, toplumsal cinsiyet, aile ortamı ve çocuklukta şiddete maruz kalma durumları önemli rol oynamaktadır.

KAYNAKLAR

- Arat, N. (1995). Türkiye’de kadın olgusu. İstanbul: Say Yayınları.
- Aslan, D., vd. (2008). Ankara’da iki hemşirelik yüksekokulu’nun birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Bachman, J. G., vd. (2011). “Adolescent self-esteem: differences by race/ethnicity, gender, and age”, *Self and Identity*, 10 (4), 445-473.
- Bergman, L. (1992). “Dating violence among high school students”, *Social Work*, 37, 21-27
- Berk, L. E. (2007). *Development Through The Lifespan* (4th ed.). Boston,
- Bourdieu, P. (2006) *Pratik nedenler: eylem kuramı üzerine* (Çev. H. U. Tanrıöver), Hil Yayınları: İstanbul.
- Bourdieu, P. ve L. J. D. Wacquant, (2003) *Düşümsel Bir Antropoloji İçin Cevaplar* (Çev. N. Ökten) İletişim Yayınları: İstanbul.
- Buehler, C. J. ve Wells B. L. (1981). *Counseling the Romantic*. *Family Relations*.30(3).452-458.
- Bugay, A., ve Çok F. (2015). Gençlikte romantik ilişkilerde şiddet ve istismar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği: Okul Psikolojik Danışmanı E-Bülteni*, 5, 15-19
- Butler, J. (2010) *Cinsiyet Belası* (Çev. B. Ertür), Metis Yayınları: İstanbul.
- Cascardi, M. ve Avery-Leaf, S. (2015). Gender differences in dating aggression and victimization among low-income, urban middle school students. *Partner Abuse*, 6, 383-402.
- Centers for Disease Control and Prevention. (2016). *Understanding Teen Dating Violence*. <https://www.cdc.gov/violenceprevention/pd/f/teen-datingviolence-factsheet-a.pdf> (Erişim tarihi: 10.04.2019).
- Cherry, K. (2017).What exactly is Self-Esteem? <https://www.verywellmind.com/what-is-self-esteem-2795868> (Erişim tarihi: 10.04.2019)
- Collins, W. A. (2003). More and Myth: The Developmental Significance of Romantic Relationships During Adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 13(1), 1-24.
- Crandall, C. S. (1994). Prejudice Against Fat People: Ideology And Self-Interest. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66, 882-894.
- Danık, Ş. (2000). Aile İçinde Kadına Yönelen Şiddet. *Toplum ve Sosyal Hizmet* 1.
- Deaux, K. ve Lewis, L. L. (1984). Structure of Gender Stereotypes : Interrelationships Among Components and Gender Label. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46, 991-1004.
- Diekmann, A. B., ve Eagly, A. H. (2000). Stereotypes as Dynamic Constructs: Women And Men Of The Past, Present, and Future. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26, 1171-1188.
- Doltaş, D. (1995). Batıdaki Feminist Kuramlar ve 1980 Sonrası Türkiye Feminizmi. *Türkiye’de Kadın Olgusu İçinde*, İstanbul: Say Yayınları.
- Eagly, A., Mladinic, A. (1989). Gender Stereotypes and Attitudes Toward Women and Men. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 15, 543-558.
- Eagly, A., Steffen, V. (1984). Gender Stereotypes Stem From The Distribution Of Women and Men into Social Roles. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46, 735-754.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: youth and crisis*. New York: Norton
- Foshee, V. A., Bauman, K. E., Linder, F., Rice, J., & Wilcher, R. (2007). *Typologies of*

- adolescent dating violence: Identifying typologies of adolescent dating violence perpetration. *Journal Of Interpersonal Violence*, 22(5), 498-519.
- Furman, W., Brown, B. ve Feiring, C. (1999). *The Development of Romantic Relationships in Adolescence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Glick P. ve Fiske, S. T. (1996). The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating Hostile and Benevolent Sexism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 491-512.
- Glick P., ve Fiske, S. T. (1997). Hostile and Benevolent Sexism Measuring Ambivalent Sexist Attitudes toward Women. *Psychology of Women Quarterly*, 21, 119-135.
- Glick, P., ve Fiske, S. T. (2001). An Ambivalent Alliance: Hostile And Benevolent Sexism as Complementary Justifications for Gender Inequality. *American Psychologist*, 56, 109–118
- Glick, P., Fiske, S. T., Mladinic, A., Saiz, J. L., Abrams, D., Masser, B., ... & Annetje, B. (2000). Beyond prejudice as simple antipathy: hostile and benevolent sexism across cultures. *Journal of personality and social psychology*, 79(5), 763.
- Halpern, C. T., Oslak, S. G., Young, M. L., Martin, S. L., & Kupper, L. L. (2001). Partner violence among adolescents in opposite-sex romantic relationships: Findings from the National Longitudinal Study of Adolescent Health. *American Journal Of Public Health*, 91(10), 1679-1685.
- Halpern, C. T., Spriggs, A. L., Martin, S. L., & Kupper, L. L. (2009). Patterns of Intimate Partner Violence Victimization from Adolescence to Young Adulthood in a Nationally Representative Sample. *Journal of Adolescent Health*, 45 (5), 508-516.
- Hamamcı, Z. ve Esen-Çoban, A. (2010). Dysfunctional Relationship Beliefs of Late Adolescence in Adjustment to University. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 300–304.
- Hawley, P. H., Little, T. D., ve Card, N. A. (2008). The Myth of The Alpha Male: A New Look At Dominance-Related Beliefs and Behaviors Among Adolescent Males and Females. *International Journal of Behavioral Development*, 32, 76-88.
- Hirata, H., Laborie, F., Le Doaré, H., & Senotier, D. (2009). Eleştirel Feminizm Sözlüğü, Çev. Acar-Savran, Gülnur. İstanbul: Kanat Kitap.
- Jackman, M. R. (1994). *The Velvet Glove: Paternalism and Conflict in Gender, Class, And Race Relations*. Berkeley: University of California Press.
- Jezl, D. R., Molidor, C. E., ve Wright, T. L. (1996). Physical, Sexual and Psychological Abuse in High School Dating Relationships: Prevalence Rates and Self-Esteem Issues. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 13(1), 69-87.
- Jost, J. T., ve Banaji, M. R. (1994). The Role of Stereotyping in System-Justification and The Production of False Consciousness. *British Journal of Social Psychology*, 33, 1–27.
- Jost, J. T., ve Hunyady, O. (2002). The Psychology of System Justification and The Palliative Function of Ideology. *European Review of Social Psychology*, 13, 111–153
- Jost, J. T., ve Hunyady, O. (2005). Antecedents and Consequences of System-Justifying Ideologies. *Current Directions in Psychological Science*, 14, 260–265.
- Jost, J. T., Banaji, M. R., ve Nosek, B. A. (2004). A Decade of System Justification Theory: Accumulated Evidence of Conscious and Unconscious Bolstering of The Status Quo. *Political Psychology*, 25, 881–919.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1980). Türkiyede çocuğun değeri, gelişme ortamı ve alınması gereken önlemler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10.
- Kann, L., Kinchen, S., & Shanklin, S. (2014). Youth risk behavior surveillance—United States,

2013. MMWR Surveillance Summaries, 63(Suppl. 4), 1-168.
- Katz, J., Kuffel, S. W., ve Coblenz, A. (2002). Are There Gender Differences in Sustaining Dating Violence? An Examination of Frequency, Severity, and Relationship Satisfaction. *Journal of Family Violence*, 17, 247-271.
- Kay, A. C., & Jost, J. T. (2003). Complementary Justice: Effects of "Poor but Happy" and "Poor but Honest" Stereotype Exemplars on System Justification and Implicit Activation of the Justice Motive. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85, 823-837
- Kay, A. C., Jost, J. T., & Young, S.(2005). Victim Derogation and Victim Enhancement as Alternate Routes to System Justification. *Psychological Science*, 16, 240-246.
- Kay, A., Jimenez, M. C., & Jost, J. T. (2002). Sour Grapes, Sweet Lemons, and the Anticipatory Rationalization of the Status Quo. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28, 1300-1312.
- Kenny, M. C., & Adriana, M. (2009). Children's Self-Concept: A Multicultural Comparison. *Professional School Counseling*, 12 (3), 2156759X0901200306.
- Lerner, M. J. (1980). *The Belief in a Just World: A Fundamental Delusion*. New York: Plenum.
- Lewis, S. F., & Fremouw, W. (2001). Dating violence: A Critical Review of the Literature. *Clinical psychology review*, 21(1), 105-127.
- Lindsey, L. L. (1990). *Gender Roles a Sociological Perspective*. United States of America: Prentice Hall International Limited
- Molidor, C., ve Tolman, R. M. (1998). Gender and Contextual Factors in Adolescent Dating Violence. *Violence Against Women*, 4, 180-194.
- Nicodemus, P. D., Porter, J. A., & Davenport, P. A. (2011). Predictors of Perpetrating Physical Date Violence among Adolescents. *North American Journal of Psychology*, 13, 123-132.
- Oakley, A. (Ed.). (2005). *The Ann Oakley Reader: Gender, Women and Social Science*. Policy Press.
- Özcebe, H., vd.. (2002). Bir grup üniversite öğrencisinin "flört şiddeti" konusundaki görüşleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 13 (1).
- Reidy, D. E., Kearns, M. C., Houry, D., Valle, L. A., Holland, K. M., & Marshall, K. J. (2016). Dating Violence and Injury among Youth Exposed to Violence. *Pediatrics*, 137 (2), 1-8.
- Stonard, K. E., vd. (2014). The Relevance of Technology to The Nature, Prevalence And Impact of Adolescent Dating Violence and Abuse: A Research Synthesis. *Aggression and Violent Behavior*, 19 (4), 390-417.
- Subaşı, N. ve Akın, A. (2003). Kadına yönelik şiddet; nedenleri ve sonuçları. *Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın* (Ed. Akın A), 231-249.
- Tatlıcan, Ü. ve G. Çeğin (2007) "Bourdieu ve Giddens: Habitus ve Yapının İkiliği", *Ocak ve Zanaat: Pierre Bourdieu Derlemesi içinde* (Edt: G. Çeğin, E. A. Arlı ve Ü. Tatlıcan), ss: 303- 366, İletişim Yayınları: İstanbul.
- Türk, B. H. (2007) "Sihirden Nefret Eden Bir İlüzyonist: Bourdieu, Gelenek ve İdeoloji", *Ocak ve Zanaat: Pierre Bourdieu Derlemesi içinde* (Edt: G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı ve Ü. Tatlıcan), ss: 605-626, İletişim Yayınları: İstanbul.
- Yıldırım, N.,(2010). *Sivil Toplum Kuruluşu Gönüllülerinin Adil Dünya İnançları, Sosyal Baskınlık Yönelimleri ve Sistemi Meşru Algılama Düzeyleri*. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yumuşak, A., & Şahin, R. (2014). Flörtte şiddete yönelik tutum ölçeklerinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Electronic Journal of Social Sciences*, 13 (49).